

**'Ecologische toetsing uitbreiding
recreatiepark Tusken de Marren, Akkrum'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Ecologische toetsing uitbreiding recreatiepark Tusken de Marren, Akkrum'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 10-486

Status: definitief

Datum: 14 april 2011

Auteur: ir. D.J. (David) Sietses

Eindredactie: ir. A. (Arjen) Goutbeek

Opdrachtgever: Witpaard

Contactpersoon: M. (Maureen) Anema

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Sietses, D.J. (2011). 'Ecologische toetsing uitbreiding recreatiepark Tusken de Marren, Akkrum'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-486. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUD

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Plangebied en voorgenomen activiteit.....	1
2	Toetsing Natuurbeschermingswet	3
2.1	Juridisch kader	3
2.2	Selectie van gebied dat effect kan ondervinden	4
2.3	Gebiedsbeschrijving Vogelrichtlijngebied Sneekermeergebied.....	5
2.4	Bepaling mogelijke effecten.....	6
2.5	Verspreiding en selectie kwalificerende soorten.....	6
2.6	Effectanalyse en -beoordeling	12
2.7	Conclusie.....	16
3	Toetsing Nota Ruimte, de Ecologische Hoofdstructuur	17
3.1	Beleidskader.....	17
3.2	Effectbeoordeling en conclusie.....	19
	Geraadpleegde bronnen	20
	Bijlagen	
	Bijlage 1	Inrichtingsontwerp uitbreiding recreatiepark Tusken de Marren
	Bijlage 2	Begrenzing Natura 2000-gebied Sneekermeergebied
	Bijlage 3	Stroomschema Natuurbeschermingswet 1998
	Bijlage 4	Instandhoudingsdoelen Sneekermeergebied
	Bijlage 5	Verspreidingsgegevens ganzen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In een samenwerking tussen recreatiepark Tusken de Marren, jachthaven De Drijfveer en Rotteveel M4 wordt gewerkt aan de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren te Akkrum (figuur 1.1). In 2010 is door EcoGroen Advies een quick-scan natuurwetgeving uitgevoerd ten behoeve van de uitbreiding van dit recreatiepark (Lindenholz, 2010). In dit rapport is geconcludeerd dat negatieve effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebied Sneekermeergebied en 'natuur buiten de EHS', als gevolg van de nieuwe inrichting en het gewijzigd gebruik, niet uitgesloten kunnen worden. Hierdoor is toetsing aan de volgende wetgeving noodzakelijk is:

- Natuurbeschermingswet 1998;
- Nota Ruimte (EHS).

In voorliggende rapportage wordt, in opdracht van Witpaard (contactpersoon Maureen Anema), de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren getoetst aan deze wetgeving.

Figuur 1.1 Ligging van de uitbreidingslocatie van recreatiepark Tusken de Marren ten opzichte van Akkrum, Sneek en het Sneekermeergebied (bron kaartondergrond: Google Earth).

1.2 Plangebied en voorgenomen activiteit

Het plangebied is ligt aan de Ulbe Twijnstraat 31 ten westen van Akkrum, op een afstand van circa 300 meter van het Sneekermeergebied. Het plangebied wordt omgeven door intensief grasland en wordt doorsneden door de Meineslaet, die Akkrum met het Sneekermeer verbindt.

In de huidige situatie is binnen het plangebied een jachthaven, camping en bootverhuur gevestigd. Daarnaast is het plangebied deels in gebruik als intensief gebruikt agrarisch grasland. Binnen de voorgenomen plannen zal de huidige camping worden uitgebreid. Daarnaast worden circa 370 recreatieverblijven gerealiseerd in verschillende vormen, zoals chalets, vakantiewoningen, schiphuiswoningen en woonarken. Tevens worden de faciliteiten van de jachthaven uitgebreid, komen er diverse voorzieningen en een nieuwe accommodatie voor vakantiecentrum De Spring.

Het aantal ligplaatsen binnen de jachthaven neemt niet toe. Een deel van het plangebied wordt 'natuurlijk' ingericht met riet- en moeraslanden, die deels toegankelijk zullen zijn voor recreanten. Het recreatieterrein zal worden uitgebreid met circa 26 hectare. Hiervan zal circa 9,5 hectare worden ingericht als riet-moeras. In bijlage 1 is een inrichtingsschets van het toekomstige recreatieterrein Tusken de Marren weergegeven. Tevens is in deze bijlage de oude begrenzing van het recreatiepark afgebeeld.

Omdat buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied Sneekermeergebied wordt gewerkt, zal fysieke aantasting van dit gebied niet plaatsvinden. Wel kan externe werking optreden als gevolg van de functiewijziging, door de korte afstand tot het Natura 2000-gebied. Dit kan zich zowel tijdens de aanleg- als gebruiksfase voordoen. Daarnaast verdwijnt als gevolg van de nieuwe inrichting en gewijzigd gebruik mogelijk belangrijk foerageergebied voor ganzen en eenden.

2 Toetsing Natuurbeschermingswet

2.1 Juridisch kader

Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet

Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan en moeten instandhoudingsmaatregelen nemen om deze gebieden te beschermen. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet kent voor de Natura 2000-gebieden een vergunningstelsel en beheerplannen. Hiermee is een zorgvuldige afweging gewaarborgd van activiteiten in en rond de natuurgebieden die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden en hun natuurwaarden. Activiteiten en projecten mogen in principe alleen uitgevoerd worden wanneer geen significante schade aan de beschermde natuurwaarden wordt gedaan.

Het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet strekt zich uit tot gebieden die zijn aangewezen of aangemeld onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en de Beschermd Natuurmonumenten. Hierbij moet worden opgemerkt dat Beschermd Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd zijn als Beschermd Natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het Natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Habitattoets

Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken als dit niet mogelijk is. De beoordeling of plannen of projecten mogelijkwijze significante nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied vindt plaats in een zogenaamde Habitattoets. In de regel wordt daarbij gestart met een oriënterend vooronderzoek - een zogenaamde Voortoets. Indien op basis van een dergelijke Voortoets niet kan worden uitgesloten dat geen significante gevolgen uitgaan van het betreffende plan of project, zal een Passende Beoordeling moeten worden opgesteld. Indien uit de Passende Beoordeling volgt dat significante gevolgen optreden, of niet uitgesloten kunnen worden, kan een plan of project alleen worden toegestaan indien gelijktijdig voldaan wordt aan een drietal criteria, de zogenaamde ADC-criteria: zijn er alternatieven, is het een dwingende reden en is er compensatie?

De gevolgen moeten, indien deze negatieve effecten hebben, tevens beoordeeld worden in samenhang met die van andere plannen en projecten. In bijlage 3 zijn de te doorlopen stappen samengevat in een stroomschema.

Externe werking

De term externe werking wordt gehanteerd om aan te geven dat activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen leiden tot verslechtering van de natuurlijke kwaliteit van habitats van soorten, of significante verstoring veroorzaken van soorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen. Externe werking treedt op wanneer er een effectgebied ontstaat als gevolg van ruimtelijke overlap tussen een invloedsgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedsgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor het instandhoudingsdoel gevoelig is.

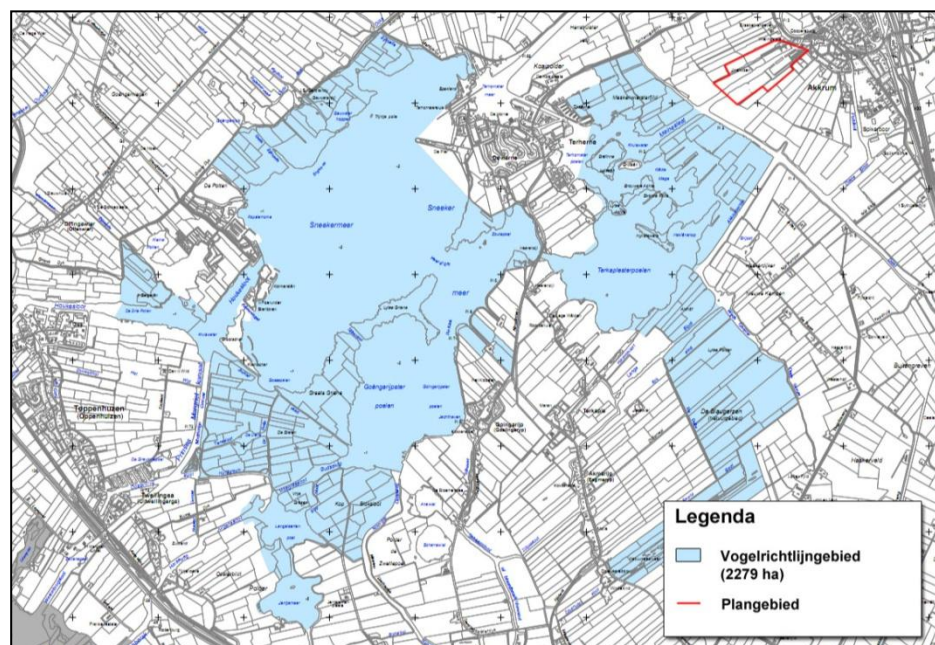
Indien geen sprake is van overlap van de invloedsgebieden, kan externe werking

worden uitgesloten. Indien sprake is van een effectgebied is er sprake van verslechtering of verstoring voor de ecologische randvoorwaarden waarvoor het habitattype of de soort gevoelig is. Of de effecten zodanig zijn dat sprake is van significante gevolgen, dient dan onderzocht te worden. In voorliggende situatie ligt het plangebied buiten de begrenzing van het betreffende Natura 2000-gebied, waardoor eventuele effecten alleen kunnen optreden als gevolg van externe werking. (Steunpunt Natura 2007, 2009 & 2010).

2.2 Selectie van gebied dat effect kan ondervinden

Het plangebied ligt op een afstand van 300 meter van de begrenzing van Natura 2000-gebied Sneekermeergebied (figuur 2.1, in bijlage 2 is dit figuur vergroot weergegeven). Dit gebied is op 30 december 2010 definitief aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Effecten op het Natura 2000-gebied als gevolg van de uitbreiding zijn niet uit te sluiten. Mogelijke effecten die kunnen optreden betreffen verstoring of aantasting van foerageergebieden van ganzen door een toename van licht, geluid en beweging tijdens aanlegwerkzaamheden of door de nieuwe inrichting. Daarnaast kan verstoring binnen het Natura 2000-gebied optreden als gevolg van een toename van recreanten (Lindenholz, 2010).

Figuur 2.1 Plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Sneekermeergebied (Bron: Ministerie van EL&I 2010).

Andere gebieden die onder de werking van de Natuurbeschermingswet vallen liggen op grote afstand. Op ruim circa vijf kilometer ligt het Natura 2000-gebied Deelen. Dit gebied vormt een restant van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen en is aangemeld voor vijf broedvogelsoorten, zeven niet-broedvogelsoorten en twee habitatsoorten. Voor wintergasten heeft het gebied, door de aanwezigheid grote oppervlakte ondiep, open water, een functie als slaapgebied. Het meest nabijgelegen Beschermd Natuurmonument is 'Tuskensleatten', gelegen op een afstand van tien kilometer van de planlocatie. Gezien de afstand en tussenliggende barrières (o.a. infrastructuur, waterwegen, bebouwing en opgaande groenstructuren) ontbreekt een ecologische relatie tussen het plangebied en genoemde gebieden. Negatieve effecten als gevolg van de aanleg- en gebruiksfase zullen hierdoor op deze gebieden niet optreden. Om deze redenen beperkt deze natuurtoets zich uitsluitend tot Natura 2000-gebied Sneekermeergebied.

2.3 Gebiedsbeschrijving Vogelrichtlijngebied Sneekermeergebied

Het Sneekermeergebied bestaat uit enkele grotere wateren: het Snitser Mar, de Goaiïngarypster Puollen en de Terkaplester Puollen. Kenmerkend voor het gebied is de landschappelijke openheid met een afwisseling tussen grotere en kleinere wateroppervlakken, omgeven door kades, rietkragen, moeras, en uitgestrekte graslandpolders. In het gebied komen diverse eilandpolders voor. In de winter staan de zomerpolders en boezemlanden grotendeels onder water. De zomerpolders worden enkel in het zomerhalfjaar bemalen, in tegenstelling tot de winterpolders die jaarrond worden bemalen. De grote en kleine wateren staan met elkaar in verbinding en vormen één watersysteem. De waterdiepte van de meren en poelen varieert overwegend tussen de 1 en 2 meter.

Het gebied is een belangrijk broedgebied voor weidevogels, zoals Zomertaling, Grutto en Gele kwikstaart. Voor de Kemphaan was het lange tijd een van de belangrijkste broedgebieden in ons land, totdat de populatie van deze soort dramatisch instortte. Nu broedt in de graslanden rondom de meren nog slechts af en toe een Kemphaan. Naast weidevogels zijn moerasvogels, waaronder Roerdomp, Bruine kiekendief, Blauwborst en Rietzanger, goed vertegenwoordigd.

De boezemlanden staan in de winter en het voorjaar onder ondiep water, waardoor het gebied van groot internationaal belang is voor veel pleisterende watervogels. Er overwinteren tienduizenden ganzen, waaronder met name Kogans, Brandgans en Kleine rietgans. In het voorjaar en najaar komen veel steltlopers op doortrek voorbij, waaronder Kemphaan en Goudplevier. Op de slaapplekken worden dan duizenden kemphanen geteld; een van de grootste slaapplekken in Nederland. Het Sneekermeergebied ligt centraal in het verspreidingsgebied van de Noordse woelmuis in Fryslân. Het vormt dan ook een belangrijke schakel voor behoud van de soort voor de provincie. Tevens vormt het Sneekermeergebied onderdeel van het leefgebied van de Meervleermuis. (Ministerie van EL&I 2010; Kuijper *et al.* 2006)

Het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied kwalificeert zich voor vier broedvogelsoorten en 14 niet-broedvogelsoorten. Daarnaast zijn binnen het Vogelrichtlijngebied complementaire doelen gesteld voor de habitatsoorten Meervleermuis en Noordse woelmuis (tabel 2.1). Voor Noordse woelmuis en Kemphaan geldt een uitbreidingsdoelstelling van oppervlak, kwaliteit en/of populatie. Voor alle overige soorten geldt een behoudsdoelstelling van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied. In bijlage 4 worden de instandhoudingsdoelen per soort besproken.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelstellingen en Landelijke staat van instandhouding (SVI) van kwalificerende soorten binnen Natura 2000-gebied 'Sneekermeergebied'. Legenda: SVI : - zeer ongunstig, - matig ongunstig, + gunstig. Doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie: = behoud, > uitbreiding. Draagkracht aantal vogels: f = foeragerend, s = slapen.

		SVI Landelijk	Doelstelling			Draagkracht	
			opp.	kwa.	pop.	aantal vogels	aantal paren
Habitatsoorten							
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=		
H1340	Noordse woelmuis	-	>	>	>		
Broedvogels							
A119	Porseleinhoen	-	=	=			2
A122	Kwartelkoning	-	=	=			2
A151	Kemphaan	-	>	>			20
A295	Rietzanger	-	=	=			370
Niet-broedvogels							
A040	Kleine rietgans	+	=	=		580	
A041	Kolgans	+	=	=		1.400 f/ 91.800 s	
A045	Brandgans	+	=	=		740 f/ 60.300 s	
A050	Smient	+	=	=		5.900	
A051	Krakeend	+	=	=		220	
A052	Wintertaling	-	=	=		890	
A053	Wilde eend	+	=	=		1.500	
A056	Slobeend	+	=	=		150	
A125	Meerkoet	-	=	=		1.700	
A140	Goudplevier	-	=	=		520	
A142	Kievit	-	=	=		3.500	
A151	Kemphaan	-	=	=		960 f/ 5.200 s	
A156	Grutto	-	=	=		110 f/ 970 s	
A160	Wulp	+	=	=		1.000	

2.4 Bepaling mogelijke effecten

Gezien de aard en omvang van het voorliggende project, is in de quickscan (Lindenholz, 2010) ingeschat dat effecten op het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied alleen kunnen optreden als gevolg van externe werking (zie paragraaf 2.1). Dit omdat buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied gewerkt wordt.

Mogelijke effecten die kunnen optreden, als gevolg van de uitbreiding van het recreatieterrein Tusken de Marren, betreffen een toename van geluid-, licht- en bewegingverstoring naar de omgeving. Dit kan zowel tijdens de aanlegfase als in de gebruiksfase optreden. Tevens kan in de gebruiksfase een toename van recreatieve uitloop naar het Natura 2000-gebied ontstaan. Een ander mogelijk negatief effect treedt op als gevolg van het verlies van landbouwgrond dat mogelijk van belang is als foerageergebied voor ganzen en Smienten. Hoewel de agrarische percelen binnen het plangebied buiten het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied liggen, kunnen deze landbouwpercelen van belang zijn voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen van soorten.

2.5 Verspreiding en selectie kwalificerende soorten

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de verspreiding van kwalificerende soorten binnen Natura 2000-gebied Sneekermeergebied. Vervolgens vindt op basis van voorkomen en mogelijke effecten (zie paragraaf 2.4) een voorselectie plaats van soorten waarvan op voorhand kan worden uitgesloten dat zij effecten ondervinden als gevolg van de uitbreiding van recreatieterrein Tusken de Marren. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn aan het einde van deze paragraaf de uitkomsten van de voorselectie in tabelvorm geresumeerd.

Complementaire doelen

Meervleermuis

Meervleermuis komt voor in grootschalige aaneengesloten waterrijke landschappen met groot open water in de vorm van meren, rivieren, kanalen en vaarten, met vochtige weidegebieden. Goede jachtgebieden voor de soort zijn, niet vervuilde, in combinatie met voedselrijke, maar niet vermeste grotere open wateren. Het Friese merengebied vormt dan ook belangrijk foerageergebied voor de soort. Meervleermuizen leggen grote afstanden af op weg naar foerageergebieden. Vooral 'waterwegen' worden als vliegroutes gebruikt tussen foerageergebied en verblijfplaatsen. In mindere mate worden ook landschappelijke elementen als heggen, lanen en tuinen gebruikt. (Ministerie van LNV 2008c).

Binnen en rondom het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied zijn verscheidene routes bekend die door Meervleermuizen gebruikt worden als verbindingsroute (Kuijper *et al.* 2006). Op een afstand van circa 1 kilometer van het plangebied, in de omgeving van Terherne, zijn waarnemingen bekend van foeragerende en/of migrerende Meervleermuizen (Zoogdieratlas 2011). Meest nabij gelegen bekende, vaste verblijfplaats van de soort ligt in Goingarip op een afstand van circa vijf kilometer van het plangebied (Kuijper *et al.* 2006).

Geconcludeerd wordt dat De Meineslaet, die dwars door het plangebied loopt, op dit moment waarschijnlijk niet in gebruik als migratieroute voor Meervleermuis. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Meervleermuis zullen zodoende niet optreden. Wel vormt De Meineslaet een potentiële migratieroute. Migratieroutes kunnen verstoord raken door het aanbrengen van lichtbronnen. Aangeraden wordt dan ook om zowel tijdens de aanleg als gebruiksfase zorgvuldig om te gaan met verlichting langs De Meineslaet.

Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor natte terreinen, zoals rietland, moeras, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstromde terreinen. De soort mijdt begroeiingen die door struiken en bomen worden gedomineerd. Hoe groter een leefgebied voor Noordse woelmuis, des te groter de kans op voldoende oppervlak geschikt biotoop. Voor een duurzame populatie moet minimaal 7,5 hectare aan geschikt biotoop aanwezig zijn. Naast versnippering van het leefgebied, vormen concurrentie met andere woelmuissorten en stabilisering van het waterpeil een grote bedreiging. Genoemde bedreigingen zijn dan ook de leidende factoren in het wel of niet voorkomen van de soort. (Ministerie van LNV 2008).

Binnen een straal van 1,5 kilometer om het plangebied komt geen geschikt leefgebied voor van de Noordse woelmuis. Grote oppervlakten van geschikt leefgebied bevinden zich binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied in de vorm van uitgestrekte rietvelden. De meest nabijgelegen locatie waar Noordse woelmuis is waargenomen, bevindt zich op het schiereiland Hynstewerp in de Terkaplesterpoelen op circa 1,7 kilometer van het plangebied (Zoogdieratlas 2011). Geschikt habitat van de soort is niet aanwezig ter hoogte van het plangebied en de aanwezigheid van de soort kan hier zodoende worden uitgesloten.

Effecten op de soort als gevolg van een toename van recreatieve uitloop worden ook niet verwacht. Verstoring is geen leidende beperkende factor in het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de soort. Daarnaast leeft de soort teruggetrokken in dichte vegetaties, waardoor de soort naar verwachting niet verstoringsoefelig is voor recreatie. Geconcludeerd wordt dan ook dat een toename van recreatieve uitloop geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Noordse woelmuis tot gevolg heeft. De soort wordt dan ook verder niet meer besproken.

Broedvogels

Porseleinhoen

De Porseleinhoen is een kleine, verborgen levende ralachtige vogel. De broedbiotoop van de soort bestaat uit open moerassige terreinen met matig voedselrijk water. Optimaal leefgebied betreft een permanent (of periodiek) natte situatie van ongeveer 10 tot 35 cm diep water op met een weelderige vegetatie van biezen, zeggen, lisdodden en andere moerasplanten (hoogte 0.5 tot en met 1 meter). Naast moerassen zijn ook laat in het voorjaar geïnundeerde uiterwaarden (graslanden) geschikt als broedbiotoop. Porseleinhoen maakt zijn nest in dichte vegetaties van riet, zeggen of grassen boven of nabij ondiep water. De soort heeft een matige verstoringsgevoeligheid (verstoring bij < 100 m afstand) omdat het dier zich tussen de vegetatie verbergt en in redelijk besloten landschappen leeft. Op dit moment zijn maai- en waterpeilbeheer sturende factoren in het behalen van de instandhoudingsdoelen van de soort. (Ministerie van LNV 2008)

In het Sneekermeergebied is Porseleinhoen een onregelmatige broedvogel. Tussen 1999 en 2007 is de soort in vier broedseizoenen met zekerheid vastgesteld, waarbij het om maximaal twee broedparen ging. Binnen het plangebied en de directe omgeving is geschikt broedhabitat van de soort niet aanwezig. De aanwezigheid van de soort kan hier zodoende worden uitgesloten.

Effecten op de soort als gevolg van een toename van recreatieve uitloop worden ook niet verwacht. Verstoring door recreatie is geen leidende beperkende factor in het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de soort. Daarnaast leeft de soort teruggetrokken in dichte vegetaties, waardoor de soort naar verwachting niet verstoringsgevoelig is voor recreatie. Zodoende wordt geconcludeerd dat als gevolg van de uitbreiding van het recreatiepark Tusken de Marren geen negatieve effecten op Porseleinhoen zullen optreden. De soort zal verder niet meer behandeld worden.

Kwartelkoning

De broedhabitat van de Kwartelkoning kenmerkt zich door een meer dan 20 cm hoge gesloten kruidenrijke vegetatie. De moerasvegetatie mag niet zo dicht van structuur zijn dat de soort er niet goed meer doorheen kan lopen. In Nederland wordt de Kwartelkoning vooral gevonden in extensief onderhouden kruiden- en bloemrijke hooilanden in rivier- en beekdalen. De Kwartelkoning is matig verstoringsgevoelig (verstoring bij < 100 m afstand), omdat de soort zich verbergt in dichte vegetatie en in halfopen landschap leeft. Op dit moment zijn maai- en waterpeilbeheer binnen het Natura 2000-gebied sturende factoren in het behalen van de instandhoudingsdoelen van de soort. (Ministerie van LNV 2008)

De Kwartelkoning is een onregelmatige broedvogel van het Sneekermeergebied. Tussen 2005 en 2009 zijn zo nu en dan territoria vastgesteld (3 paar in 2003 en 1 paar 2007) (Netwerk Ecologische Monitoring SOVON, RWS, CBS, 2011). Deze territoria lagen in de kruidenrijke, vochtige graslanden van zomerpolders en boezemlanden.

Geschikt broedhabitat van de soort is niet aanwezig ter hoogte van het plangebied en de aanwezigheid van de soort kan hier zodoende worden uitgesloten. Effecten op de soort door een toename van recreatie worden niet verwacht. Verstoring door recreatie is geen leidende beperkende factor in het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de soort. Daarnaast leeft de soort teruggetrokken in dichte vegetaties. Zodoende kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de uitbreiding van het recreatiepark Tusken de Marren geen negatieve effecten op Kwartelkoning zullen optreden.

Kemphaan

De broedbiotoop van de Kemphaan bestaat uit vochtige en schrale graslanden in open landschappen, voornamelijk in veenweide- en klei-op-veen-gebieden. De soort is gevoelig voor intensivering van het landbouwkundig gebruik van graslanden. Omdat de Kemphaan in open gebieden foerageert, is de soort verstoringsgevoelig vanaf 300 meter afstand. Onvoldoende beschikbaarheid van geschikt broedbiotoop voor de soort vormt de belangrijkste beperkende factor in het behalen van de instandhoudingsdoelen van de soort. Een hoge recreatiedruk kan broed- en voedselgebieden ongeschikt maken door continue verstoring, waardoor de voedsel opname onmogelijk wordt. Landrecreatie vormt hierbij de grootste bedreiging. (Ministerie van LNV 2008)

In 2003 werd voorlopig voor de laatste keer een broedgeval van de Kemphaan in het Sneekermeergebied vastgesteld. Dit bevond zich op de Lytse Griene. Tot begin jaren negentig (1993/1994) bevond zich in het Sneekermeergebied een populatie van circa 30 paren. In de jaren erna is deze populatie geheel verdwenen, overeenkomstig met de landelijke trend. Geschikt broedhabitat van de soort is niet aanwezig ter hoogte van het plangebied en de aanwezigheid van de soort kan hier zodoende worden uitgesloten.

Omdat de soort in open landschap broed en foerageert, wordt geconcludeerd dat negatieve effecten op Kemphaan als gevolg van een toename van recreatie niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Een effectbeoordeling ten aanzien van de soort zal dan ook plaatsvinden in paragraaf 2.6.

Rietzanger

De broedbiotoop van Rietzanger bestaat uit vochtige tot vrij droge overjarige rietkragen, rietlanden en kruidenrijke ruigten, zoals te vinden zijn in moerassen, sloten, meren, rivieren en grienden en broekbossen. De nestplaats bevindt zich in de 'kniklaag' van overjarige rietlandvegetaties ofwel onderlaag van ruigte kruiden en lage struiken van voornamelijk wilgen. In lijnvormige moerasvegetaties nestelt de Rietzanger alleen als ze een minimale breedte van circa 5 meter hebben.

Rietzanger is verstoring gevoelig vanaf een afstand van 100 meter. Omdat het merendeel van de populatie broedt in ontoegankelijke en afgesloten gebieden, is een effect van verstoring als gevolg van recreatie op de populatie waarschijnlijk niet aan de orde. Wanneer moerasvegetaties betreden worden en met bootjes in het riet gevaren wordt, kan dit echter wel een negatief effect hebben op de Rietzangerpopulatie. (Ministerie van LNV 2008)

In het Sneekermeergebied komt de soort voor in alle droge tot vochtige rietruigtezones langs oevers, op vaarten, petgaten en in rietlanden. Ook vestigt de soort zich in pitrusruigten van enkele natuurontwikkelingsgebieden. Hele natte rietzones worden door Rietzanger vermeden. De soort komt algemeen voor binnen zowel het Sneekermeergebied als in heel Nederland en laat zowel landelijk als in het Sneekermeergebied een positieve trend zien. Geschikt broedhabitat van de soort is niet aanwezig ter hoogte van het plangebied. De rietkragen langs de Meineslaet vormen voor broedende Rietzangers marginaal biotoop gezien de geringe breedte van de rietvegetaties hier.

Ondanks dat de soort gevoelig is voor waterrecreatie wordt niet verwacht dat de toename van het aantal recreanten als gevolg van de uitbreiding van recreatieterrein Tusken de Marren negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Rietzanger heeft. Dit omdat de soort op het moment boven het instandhoudingsdoel voorkomt (Netwerk Ecologische Monitoring SOVON, RWS, CBS, 2011). Negatieve effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen binnen Natura 2000-gebied Sneekermeergebied worden dan ook uitgesloten.

Niet-broedvogels

Algemeen

Voor de verspreiding van niet-broedvogels rondom het plangebied is gebruik gemaakt van gegevens die zijn aangevraagd bij de Natuurloket (Natuurloket 2011). Natuurloket beschikt vaak over vogelgegevens die verzameld worden door vrijwilligers in verschillende gebieden, zogenaamde telgebieden. In voorliggende situatie zijn gegevens aangevraagd voor de telgebieden FR6224 en FR6225. De beschikbare gegevens binnen deze telgebieden betreffen maandgemiddelden van ganzen en zwanen voor de seizoenen 2005-2006 tot en met 2008-2009. Van overige soorten zijn geen gegevens bekend. In bijlage 5 wordt de ligging van deze telgebieden inzichtelijk gemaakt en worden de beschikbare gegevens in grafiekvorm weergegeven. Onderstaand wordt de aanwezigheid in relatie tot het plangebied van de verschillende niet-broedvogelsoorten besproken. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn de niet-broedvogelsoorten geïnclassificeerd op basis van hun voedselstrategie:

- Grondeleenden: Krakeend, Wintertaling, Wilde eend en Slobeend;
- Duikende watervogels: Kuifeend en Meerkoet;
- Overige herbivore watervogels: Kleine rietgans, Kolgans, Brandgans en Smient;
- Steltlopers: Goudplevier, Kievit, Kemphaan, Grutto en Wulp.

Grondelenden en Duikende watervogels

De grondelenden foerageren en rusten op geïnundeerde zomerpolders, in ondiepe en beschutte wateren en in luwe gedeelten van de grotere boezemwateren. Al deze soorten zijn erg gevoelig in de ruiperiode na het broedseizoen (eind juni-augustus). In september kunnen al een groot aantal aanwezig zijn. Ook in april kunnen deze soorten nog aanwezig zijn. Vooral in deze maanden (september/oktober en april) is sprake van een overlap met het recreatie seizoen.

Het leefgebied van de Kuifeend en Meerkoet zijn voornamelijk zoete wateren. De grootste concentraties verblijven op grote meren en plassen. Meerkoet heeft voorkeur voor wateren die rijk zijn aan ondergedoken waterplanten of een goede bodemfauna hebben. Foeragerende Meerkoeten duiken niet dieper dan 3 m en ze zijn dus gebonden aan ondiepe wateren. Meerkoet slapen en zoeken voedsel in hetzelfde gebied.

Kuifeenden hebben vaak dagrustplaatsen en vliegen van daaruit 's nachts naar voedselgebieden die tot op ongeveer vijf kilometer (tot maximaal 15 kilometer) van de rustplaats kunnen liggen. Dagrustplaatsen bevinden zich meestal in de beschutting van dijken of eilanden. Voedselgebieden zijn wateren tot circa 15 m diep, maar kuifeenden duiken bij voorkeur niet dieper dan enkele meter. In juli-augustus verzamelt een deel van beide vogelsoorten zich om te ruien, met name in de grote open wateren binnen het Sneekermeergebied. Dan moeten het open water en/of aangrenzende moerassen de ruiconcentraties voldoende bescherming en rust kunnen bieden.

Binnen het plangebied en de directe omgeving ontbreekt geschikt foerageer- en rustgebied voor grondelenden en duikende watervogels. Zodoende wordt geconcludeerd dat direct areaalverlies en verstoring door licht, geluid en beweging tijdens de aanleg- en gebruiksfase niet zal optreden.

Wel is het mogelijk dat als gevolg van een toename van recreatieve uitloop naar het Natura 2000-gebied extra verstoring op het leefgebied van de grondelenden en duikende watervogels optreedt. De toename van verstoring kan leiden tot een afname van populaties omdat de kwaliteit van het leefgebied geringer wordt. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, die gelden voor Krakeend, Wintertaling, Wilde eend, Slobeend, Meerkoet en Kuifeend binnen het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied, kunnen zodoende niet op voorhand worden uitgesloten en zullen worden besproken in de effectbeoordeling van paragraaf 2.6.

Kleine rietgans, Kolgans, Brandgans en Smient

Slaapplaatsen van de ganzensoorten en Smient bevinden zich in geïnundeerde zomerpolders, boezemlanden en ondiepe moerasjes, verspreid binnen het Sneekermeergebied. Binnen het plangebied en de directe omgeving daarvan ontbreken de biotoop die als rust- en/of slaapplaats kunnen dienen. Rustende en/of slapende ganzen worden hier dan ook niet verwacht.

Wel is het mogelijk dat de voedselrijke graslanden binnen het plangebied en de directe omgeving gebruikt worden als foerageergebied van de ganzensoorten en Smient. Hoewel de agrarische percelen binnen het plangebied buiten het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied ligt, kunnen deze landbouwpercelen van belang zijn in relatie tot het instandhoudingsdoel van het aantal foeragerende ganzen en Smienten.

Uit de telgegevens van SOVON blijkt dat in de periode 2005-2006 tot en met 2008-2009 alleen Kolgans en Brandgans voorkwamen in het telgebied waarbinnen het plangebied ligt (Natuurloket 2011). Kleine rietgans is in deze periode hier niet waargenomen. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat het huidige plangebied en directe omgeving geen belangrijk foerageergebied vormt voor Kleine rietgans. Mogelijk vormen de agrarische graslanden binnen en in de omgeving van het plangebied wel belangrijk foerageergebied voor Kolgans, Brandgans en Smient. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Kolgans, Brandgans en Smient kunnen zodoende niet op voorhand worden uitgesloten. Hierbij moet worden opgemerkt dat Smient 's nachts foerageert, waardoor er geen overlap in ruimte en tijd tussen de activiteiten binnen het plangebied en de aanwezigheid van de vogels. Wel kunnen effecten als gevolg van lichtverstoring optreden op de soort.

Omdat alle vier de soorten zowel slapen als foerageren in open gebieden, zijn ze erg verstoringsgevoelig (Ministerie van LNV 2008). Negatieve effecten op de

instandhoudingsdoelen van Kleine rietgans, Kolgans, Brandgans en Smient kunnen zodoende als gevolg van een toename van recreatieve uitloop niet op voorhand worden uitgesloten. In paragraaf 6.2 zal dan ook beoordeeld moeten worden of dit aspect negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze niet-broedvogelsoorten tot gevolg heeft.

Steltlopers

Het foerageergebied van de meeste steltlopers, die slapen/rusten in het Sneekermeergebied, ligt grotendeels buiten Natura 2000-gebied Sneekermeergebied, waar de soorten een voorkeur hebben voor min of meer voedselrijke, vochtige en kruidenrijke graslanden. De zomerpolders en boezemlanden fungeren als slaappleats en pleisterplaats voor steltlopers. Ook worden winterpolders rondom de Natura 2000-gebieden gebruikt als foerageergebied, voor zover deze binnen een straal van enkele kilometers van de slaappleats liggen.

De graslanden binnen het plangebied vormen, gezien het aanwezige biotoop, potentieel geschikt foerageergebied voor steltlopers. De aanwezigheid van foeragerende steltlopers kan hier zodoende niet worden uitgesloten. Aangezien voor alle steltlopers geldt dat op dit moment de aantaldoelstelling niet wordt behaald, kan elke afname van foerageergebied negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen. Tevens kunnen negatieve effecten op steltlopers door verstoring als gevolg van een toename van recreatieve uitloop niet op voorhand worden uitgesloten. Effecten op steltlopers zullen zodoende verder worden besproken in de effectbeoordeling van paragraaf 2.6.

Samenvatting

Uit bovenstaande analyse blijkt dat effecten op niet-broedvogels en de broedvogelsoort Kemphaan niet kunnen worden uitgesloten. Op al deze soorten wordt een effect verwacht als gevolg van recreatieve uitloop. Daarnaast is voor een aantal niet-broedvogelsoorten beoordeeld dat het plangebied en de directe omgeving mogelijk onmisbaar foerageergebied vormt. Omdat dit foerageergebied (deels) verloren gaat, als gevolg van verstoring en areaalverlies, is een effectbeoordeling ten aanzien van deze soorten noodzakelijk (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Voorselectie mogelijke verstoringen op soorten op basis van aanwezigheid en effecten als gevolg van de uitbreiding van recreatieterrein Tusken de Marren.

	aanlegfase		gebruiksfase	
	Licht, geluid en beweging	Licht, geluid en beweging	Aareaalverlies	Recreatieve uitloop
habitatsoorten				
Meervleermuis				
Noordse woelmuis				
broedvogels				
Porseleinhoen				
Kwartelkoning				
Kemphaan				x
Rietzanger				
niet broedvogels				
Kleine rietgans				x
Kolgans	x	x	x	x
Brandgans	x	x	x	x
Smient	x	x	x	x
Krakeend				x
Wintertaling				x
Wilde eend				x
Slobeend				x
Meerkoet				x
Goudplevier	x	x	x	x
Kievit	x	x	x	x
Kemphaan	x	x	x	x
Grutto	x	x	x	x
Wulp	x	x	x	x

2.6 Effectanalyse en -beoordeling

Areaalverlies foerageergebied

In tabel 2.2 valt af te lezen dat als gevolg van areaalverlies mogelijke effecten optreden op Kolgans, Brandgans, Smient, Goudplevier, Kemphaan, Kievit en Grutto en Wulp die het gebied gebruiken als foerageergebied. Hieronder wordt een effectbeoordeling gegeven voor deze soorten ten aanzien van de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren

Kolgans en Brandgans

Het plangebied ligt geheel binnen telgebied FR6225 (zie bijlage 5). Het relatief belang voor Brandgans en Kolgans in dit telgebied ten opzichte van het instandhoudingsdoel van slaapfunctie¹ is respectievelijk 5,8% en 2,4% (tabel 2.3). (In bijlage 5 zijn de gegevens met betrekking tot beide soorten uitgebreid weergegeven). Het behalen van de slaapfunctie hangt samen met voldoende foerageergebied in de omgeving van het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied.

¹ Uitgegaan is van de aantalsdoelstelling voor de slaapfunctie, omdat dit bepalend is voor de hoeveelheid foeragerende ganzen in de omgeving van het Natura 2000-gebied.

Tabel 2.3 Relatief belang van telgebied FR6225 ten opzichte van het instandhoudingsdoel (ID) van de slaapfunctie voor Brandgans en Kolgans binnen Natura 2000-gebied Sneekermeergebied in de periode 2005-2006 tot en met 2008-2009. (Natuurloket 2011)

Soort	Gem. seizoen maximum telgebied	ID slaapfunctie	% Relatief belang telgebied t.o.v. ID slaapfunctie
Brandgans	3500	60300	5,8%
Kolgans	2175	91800	2,4%

De ruimtelijke verspreiding van beide soorten binnen het telgebied is niet bekend, waardoor het niet mogelijk is om uitspraak te over de hoeveelheid foeragerende Kolganzen en Brandganzen op de agrarische percelen, die permanent ongeschikt raken (25,6 hectare, zie ook figuur 2.3) als gevolg van de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren.

Op het moment worden de aantalsdoelen voor slaapplaatsen binnen Natura 2000-gebied Sneekermeergebied van kolganzen en Brandganzen niet gehaald (Kleefstra 2011). Omdat de exacte spreiding van de ganzen over het telgebied niet bekend is, is het niet bekend of door de ontwikkeling essentieel foerageergebied verdwijnt en of er dus sprake kan zijn van effecten op de draagkracht. Omdat de instandhoudingsdoelen ook in de huidige situatie al niet gehaald worden, betekend elke afname een significant negatief effect. Onderzocht dient dus te worden of de afname van de graslanden een negatief effect heeft op de totale draagkracht van de graslanden rond het Natura 2000-gebied.

Smient en steltlopers

Als gevolg van de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren gaat een aanzienlijk oppervlak (25,6 hectare) van mogelijk belangrijk foerageergebied van Smient en steltlopers verloren. Voor de soorten Smient, Goudplevier, Kemphaan, Kievit en Grutto wordt op dit moment het instandhoudingsdoel niet gehaald. Voor Wulp is de trend niet bekend omdat niet voldoende gegevens bekend zijn.

Het foerageergebied van Smient en steltlopers ligt grotendeels buiten Natura 2000-gebied Sneekermeergebied. En omdat voor alle soorten de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald worden, kan elke afname van potentieel geschikt foerageergebied (ook buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied) in principe kan leiden tot significant aantasting. Op basis van de effectbeoordeling is het dus niet mogelijk om (significant) negatieve effecten als gevolg van de uitbreiding van recreatieterrein Tusken de Marren op Smient en steltlopers uit te sluiten.

Verstoring tijdens de gebruiksfase

De permanente effecten zijn het gevolg van (een toename van) licht, geluid en beweging tijdens het gebruik van het recreatieterrein. Omdat de periode waarin het recreatieterrein recreatief in gebruik is in de periode dat niet-broedvogels afwezig zijn vindt verstoring vooral plaats in het voor en najaar.

Verstoring kan gezien worden als afwijkingen in natuurlijk gedrag of fysiologie als gevolg van de aanwezigheid van mensen. Deze afwijkingen betreft bijvoorbeeld het vaker moeten opvliegen, stoppen met foerageren, verhoogde hartslag, maar ook directe predatie of afbreken van broedzorg. De tijd dat een individu verstoord wordt kan niet besteed worden aan bijvoorbeeld voedsel zoeken waardoor deze tijd later ingehaald zal moeten worden. Vaak veroorzaakt de verstoring tevens een inspanning (wegvliegen) waardoor per saldo meer gefoerageerd zal moeten worden. Indien dit slechts beperkt of niet mogelijk is kan dit uiteindelijk leiden tot een verminderde overlevingskans of reproductiesucces of het verlaten van het gebied.

De mate van verstoring verschilt per soort en per terreingebruik sterk. Meerkoet is bijvoorbeeld weinig gevoelig (circa 20 meter voor langslappende recreanten) terwijl

ganzen (zeer) gevoelig zijn (circa 300-500 meter). In tabel 2.4 is voor de soorten die in de omgeving van het plangebied mogelijk foerageren, de verstoringsafstand in relatie tot recreatie weergegeven. De afstanden zijn gebaseerd op diverse bronnen, zoals Krijgsveld *et al.* (2008) en de Profielendocumenten (Ministerie van LNV, 2008). De afstanden betreffen een samenvoeging van bewegingen, geluiden en de aanwezigheid van recreanten. Uit het overzicht blijkt dat de soorten een verstoringsafstand hebben tussen de 100 en 500 meter.

Tabel 2.4. *Verstoringsafstanden ten aanzien van recreatie van die in de omgeving van het plangebied foeragerend verwacht worden (Bron: onder andere Krijgsveld et al. 2008 en Ministerie van LNV, 2008)*

Soort	Verstoringsafstand [meter]	Verstorings-gevoeligheid
Kolgans	300 - 500	Groot - zeer groot
Brandgans	300 - 500	Groot - zeer groot
Smient	100 - 200	Gemiddeld
Kievit	100 - 200	Gemiddeld
Grutto	100 - 200	Gemiddeld
Wulp	100 - 300	Gemiddeld - groot
Kemphaan	100 - 200	Gemiddeld
Goudplevier	100 - 200	Gemiddeld

In de toetsing wordt uitgegaan van de bron met de grootste verstoringszone. Deze afstand kan dan gezien worden als de verstoringsafstand in relatie tot recreatie binnen het toekomstige recreatieterrein van Tusken de Marren. Aangenomen is dat buiten deze afstand geen verstoring optreedt die er toe leidt dat exemplaren het gebied verlaten of worden verstoord. In de toetsing is een gemiddelde verstoringszone aangehouden van 300 meter. Binnen deze afstand is de relatie tussen de verstoringsbron en het verstoorde gebied nog betrouwbaar. Boven de 300 meter is de exacte verstoringsbron moeilijk te achterhalen, omdat de verstoring op grotere afstand ook afhangt van andere bronnen (wegen, gebouwen e.d.).

Op basis van deze zonerings is te bepalen hoeveel oppervlak van het foerageergebied verstoord kan worden door recreatie. Daarbij moet echter ook rekening gehouden worden met de al bestaande situatie, waarin ook al verstoring optreedt door infrastructuur, bebouwing en agrarisch landgebruik. De mate van verstoring in de huidige situatie is bepaald aan de hand van de hierboven genoemde bronnen over verstoringsafstanden. Verrekening van de huidige situatie met de verwachte verstoringsafstanden van recreatie, leidt dan tot het netto verstoringseffect. De uitkomst is grafisch weergegeven in figuur 2.2.

Als gevolg van de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren zal een groot deel (46,5 hectare berekend met ArcGis) van de agrarische percelen rondom het plangebied verstoord worden die in de huidige situatie nog niet verstoord zijn (rode gedeelte in figuur 2.2). Hierbij moet wel bedacht worden dat het gebied binnen een verstoringszone niet in het geheel ongeschikt, maar minder geschikt is en dat er een geleidelijke schaling in de zone zit van binnen naar buiten. Door de toevoeging van recreatieverstoring zal het gebied dat in de huidige situatie ook verstoord wordt, meer verstoord worden. Het berekende aantal hectare dat verstoord wordt is dan ook niet absoluut.

In figuur 2.3 valt te zien dat ongeveer een derde van het telgebied minder verstoord raakt als gevolg van de uitbreiding van Tusken de Marren. Het onverstoorde deel van het telgebied wordt verkleind, waardoor ook de druk op foeragerende ganzen wordt vergroot in het gebied dat in de toekomstige situatie niet aan verstoring is blootgesteld. Wanneer ervan wordt uitgegaan dat een derde van het plangebied wordt aangetast, zal het relatief belang van het telgebied voor Brandgans en Kolgans ten opzichte van het instandhoudingsdoel voor de slaapfunctie van beide soorten respectievelijk circa 2% en 0,8% afnemen (zie tabel 2.3).

Figuur 2.2 De huidige verstorings ten opzichte van de toekomstig te verwachten verstorings leidt tot een toename van verstorings van 46,5 hectare potentieel foerageergebied.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Kolgans en Brandgans kunnen op dit moment niet worden uitgesloten. Vervolgonderzoek zal moeten bepalen of het seizoensmaximum in het telgebied na de realisatie van de uitbreiding zal afnemen of niet. Als dit het geval is, moet worden bepaald of de ganzen en Smienten kunnen uitwijken. Of, met andere woorden, is rondom het Natura 2000-gebied genoeg draagkracht om ganzen en Smienten op te vangen die hier niet meer terecht kunnen.

Op basis van de effectbeoordeling is het ook niet mogelijk om (significant) negatieve effecten door licht, geluid en beweging als gevolg van de uitbreiding van recreatieterrein Tusken de Marren op Smient en steltlopers uit te sluiten. Omdat voor al deze soorten de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald worden en belangrijk foerageergebied voornamelijk buiten het Natura 2000-gebied liggen, kan elke afname van potentieel geschikt foerageergebied (ook buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied) in principe leiden tot significant aantasting. Ook voor deze soorten geldt dat bepaald moet worden of binnen het telgebied of rondom het Natura 2000-gebied genoeg draagkracht is om Smienten en steltlopers op te vangen die hier niet meer terecht kunnen.

Verstorings tijdens de aanlegfase

De verstorings effecten als gevolg van de aanlegfase zijn vrijwel van dezelfde omvang als die van de gebruiksfase, omdat de hiervoor gebruikte verstoringsafstanden overeen komen. De effecten tijdens de aanlegfase treden voorafgaand aan de gebruiksfase op, waardoor de effecten cumulatief kunnen worden beschouwd. Omdat de effecten tijdens de aanlegfase tijdelijk van aard zijn, zijn de hierboven beschreven effectenbepalend voor het totaaleffect. De conclusies die hierboven getrokken zijn, wijzigen zodoende niet.

Recreatieve verstorings

Recreatie vindt vooral plaats buiten de periode waarin de wintergasten aanwezig zijn. In het voor- en najaar is er echter wel overlap van aanwezigheid van wintergasten en activiteiten op en langs het water. Uit onderzoek (Wymenga *et al.* 2008) is gebleken dat de afgelopen decennia de vaarrecreatie in de zomer niet is toegenomen, maar dat in het voorseizoen en vooral in het naseizoen (en dan vooral april, september en oktober) wel sprake is van een stijging. De komende jaren wordt zelfs een verdere toename van

de waterrecreatie verwacht in voor- en naseizoen (Wymenga *et al.* 2008). Als gevolg van een toename van recreanten door de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren, kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van niet-broedvogels en Kemphaan zodoende niet uitgesloten worden.

De initiatiefnemer is niet de enige ondernemer rondom het Natura 2000-gebied waarvan activiteiten of plannen leiden tot een toename van recreatie. Zodoende moet worden bepaald of de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren in cumulatie met andere projecten of plannen mogelijk significante gevolgen kan hebben.

Maatregelen om verstoring door recreatie tegen te gaan is niet zozeer een aspect dat elke ondernemer zelf moet aanpakken, maar kan beter op een hoger niveau plaatsvinden door een generiek beleid in te voeren dat zorg draagt voor de zonering (vermindering) van recreatieverstoring.

2.7 Conclusie

Als gevolg van de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren zal een oppervlakte van 25,6 hectare grasland verdwijnen. Daarnaast zal circa 46,5 hectare grasland worden verstoord door de uitbreiding. Deze graslanden zijn van belang voor de soorten Kolgans en Brandgans en waarschijnlijk ook voor Smient, Goudplevier, Kemphaan, Kievit, Grutto en Wulp.

Omdat deze graslanden mogelijk van belang zijn voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Sneekermeergebied, kunnen (significant) negatieve effecten niet met zekerheid worden uitgesloten. Om inzichtelijk te krijgen wat de functie van de agrarische percelen is binnen en rondom het plangebied in relatie tot de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Sneekermeergebied, is aanvullend onderzoek noodzakelijk. In het vervolgtraject zal een vergunning moeten worden aangevraagd via een 'Verslechteringstoets' of een 'Passende Beoordeling' (zie bijlage 3). Het hiervoor genoemde nader onderzoek moet eerst uitwijzen of er daadwerkelijk sprake is van een significant negatief effect.

Het wordt aanbevolen om de conclusies uit deze rapportage voor te leggen aan bevoegd gezag om het exacte vervolgtraject te bepalen.

3 Toetsing Nota Ruimte, de Ecologische Hoofdstructuur

3.1 Beleidskader

Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een structuurschema waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) opgesteld en zijn ondermeer ganzen- en weidevogelgebieden aangewezen. De Nota Ruimte is een zogeheten Structuurvisie. De provincies en gemeenten dienen de Nota door te laten werken in hun ruimtelijk beleid, zoals een Omgevingsvisie en een bestemmingsplan.

EHS in Fryslân

Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Fryslân is sinds 13 december 2006 vastgelegd in het Streekplan Fryslân 2007 en verder uitgewerkt in het Natuurbeheerplan 2011. In 2018 moet de EHS binnen de provincie gerealiseerd zijn, inclusief ecologische verbindingzones. De provincie heeft de ambitie op dat moment alle gronden te hebben verworven, de gebieden te hebben ingericht en/of onder beheer te hebben gebracht. Provincie Fryslân heeft de EHS onderverdeeld in:

- grotere bestaande bos- en natuurgebieden, inclusief de grote wateren;
- nieuwe, bij grotere eenheden aansluitende natuurgebieden (natuurontwikkelingsgebieden en reservaatgebieden);
- bij grotere eenheden aansluitende (één-op-één begrensde) beheergebieden;
- gerealiseerde ecologische verbindingzones, inclusief robuuste natte verbinding.

Gemeenten dragen in principe zorg voor een passende natuurbestemming met een goede planologische gebruiksregeling voor de EHS. Binnen de EHS zijn passende vormen van medegebruik, zoals bij voorbeeld recreatie, mogelijk.

Op de EHS-kaart van het Natuurbeheerplan 2011 is de EHS op perceelsniveau aangegeven. Het plangebied ligt zelf niet binnen de EHS (figuur 3.1). Meest nabij gelegen gebied dat onder de EHS valt ligt op 300 meter ten zuidwesten van het plangebied.

Figuur 3.1 Begrenzing van de EHS ten opzichte van de planlocatie. (Provincie Fryslân 2011).

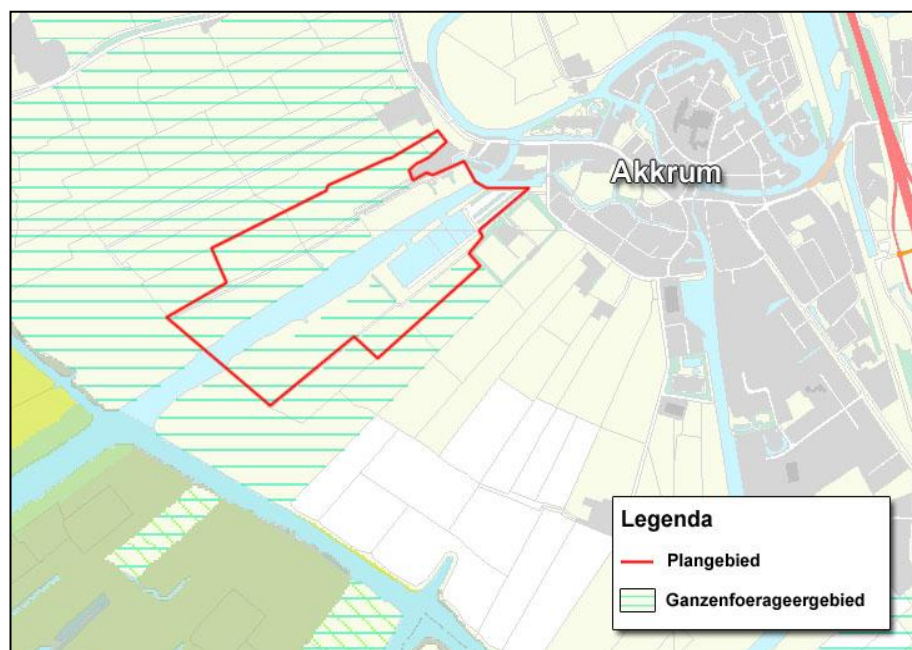
Natuurwaarden buiten de EHS

Ook buiten de EHS draagt provincie Fryslân bij aan ruimtelijke condities voor instandhouding en verbetering van natuurwaarden. De provincie streeft naar de instandhouding van belangrijke natuurwaarden, waaronder kwetsbare dier- en plantensoorten. Specifiek wordt ingezet op een:

- verantwoorde weidevogelstand en voldoende ganzenfoerageergebieden in de open klei- en veenweidegebieden;
- ecologisch goed functionerende houtwallen en elzensingelgebieden in de besloten zandgebieden.

Buiten natuurgebieden is er ruimte voor een vitale en duurzame landbouw in een multifunctioneel landelijk gebied. Waar mogelijk worden sterke landbouwfuncties aan andere functies, waaronder natuur, gekoppeld (op basis van vrijwilligheid). Hierbij wordt ingezet op het ondersteunen van de groene en blauwe dooradering van het landelijk gebied met lokale natuur. Uitgangspunt is dat het normale agrarische grondgebruik doorgang vindt omdat dit vaak noodzakelijk is voor instandhouding van bepaalde natuurwaarden. Daar waar behoud en ontwikkeling van natuurwaarden afhankelijk zijn van de wijze van agrarische bedrijfsvoering, wordt ingezet op reële (beheer)vergoedingen. Dit biedt ook mogelijkheden voor verbreding van agrarische activiteiten.

Op de beheergebied-kaart van het Natuurbeheerplan 2011 zijn de agrarische beheertypen op perceelsniveau aangegeven. Het plangebied ligt zelf binnen de Ganzenfoerageergebied (figuur 3.2). Overige beheergebieden liggen op ruime afstand van het plangebied.

Figuur 3.2 Begrenzing van de Ganzenfoerageergebied ten opzichte van de planlocatie. (Provincie Fryslân 2011).

In het "Gebiedsplan foerageergebieden overwinterende ganzen en Smienten Fryslân" heeft de provincie 29.058 hectare foerageergebied begrensd. Het merendeel is gelegen in agrarisch gebied. Een groot deel van de ganzenfoerageergebieden in agrarisch gebied ligt net als in voorliggende situatie nabij de ganzenslaapplaatsen in Vogelrichtlijngebieden.

Handhaving van voldoende openheid en rust in de voor ganzen geschikte gebieden is van belang. Verdichting door beplanting en bebouwing is hier in principe niet gewenst. Het gaat daarbij om niet-agrarische ontwikkelingen, zoals stads- en dorpsuitbreidingen,

wegenaanleg en de meer grootschalige nutsvoorzieningen. Bij noodzakelijke ruimtelijke ingrepen van openbaar belang kan hiervan worden afgeweken. Wanneer na afweging aantasting van de Ganzenfoerageergebieden onvermijdelijk blijkt, spant de provincie Fryslân zich er voor in dat vervangende Ganzenfoerageergebieden beschikbaar komen, zodat een totaaloppervlak van ca. 30.000 ha Ganzenfoerageergebieden aanwezig blijft.

3.2 Effectbeoordeling en conclusie

Ecologische Hoofdstructuur

Omdat de voorgenomen ontwikkelingen plaats vinden buiten de begrenzing van de EHS zullen directe effecten zoals bijvoorbeeld oppervlakte verlies niet optreden. Wel staat de Meineslaet in open verbinding met gebied dat is aangewezen als EHS. Door de uitbreiding van recreatiepark Tusken de Marren kan een toename van het aantal recreanten binnen de EHS optreden, wat vervolgens de rust binnen de EHS kan aantasten. Aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS moet bij de plannen worden voorkomen. Onduidelijk is echter nog of dit ook geldt voor ontwikkelingen die buiten de begrenzing van de EHS plaatsvinden, maar mogelijk wel een (negatieve) invloed hebben op de waarden van de EHS. Het beleid ten aanzien van deze zogenoemde externe werking wordt door de verschillende provincies anders toegepast. De Provincie Fryslân hanteert het beleid dat activiteiten of ontwikkelingen buiten de ruimtelijke begrenzing van de EHS - onafhankelijk of er negatieve effecten optreden - niet getoetst hoeven te worden aan het EHS-beleid. Een verdere toetsing is in dit geval dan ook niet noodzakelijk omdat de beoogde ontwikkelingen nergens in de EHS plaats vinden. Daarnaast geldt dat binnen de EHS recreatief varen is toegestaan (Provincie Fryslân 2011).

Ganzenfoerageergebied

Als gevolg van de beoogde plannen zal het plangebied en de directe omgeving omgeschikt worden als Ganzenfoerageergebied. Als gevolg van bebouwing en beplanting verdwijnt openheid, als gevolg van toename van recreatie verdwijnt rust. Het betreft hier naar schatting een areaalverlies van in totaal minimaal 25,6 hectare. Daarnaast zal de verstoring op omliggend gebied groter worden. Uit hoofdstuk 2 is al naar voren gekomen dat het gebied van belang is voor ganzen en naar waarschijnlijkheid ook voor Smienten.

Deze 25,6 hectare betreft slechts 0,09% van het totale oppervlak (29.058 hectare) aan Ganzenfoerageergebied binnen provincie Fryslân. De aantasting is zodoende zeer gering. Desondanks hebben we hier te maken met een afname en wordt aanbevolen in contact te treden met provincie Fryslân om na te gaan of de plannen strijdig zijn met de wetgeving en of compensatie van het verloren areaal aan Ganzenfoerageergebied moet plaatsvinden.

Geraadpleegde bronnen

- Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., van Roomen M., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2009. Watervogels in Nederland in 2007/2008. SOVON-monitoringrapport 2009/02, Waterdienst-rapport 2009.020. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Kleefstra, R. (2011). Monitoring van ganzen op slaapplekken in het centrale merengebied van Friesland, 1998-2010. Limosa 83.4 2010.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Projectnummer 07-690 Bureau Waardenburg i opdracht van Vogelbescherming Nederland, Culemborg.
- Kuijper, D.P.J., J. Schut, A.-J. Haarsma, J. Ouweland, H.J.G.A. Limpens & D. van Dulleman (2006). Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv en Zoogdierverseniging VZZ, Veenwouden/Arnhem.
- Lindenholz, J.G. (2010). Quickscan natuurtoets Tusken de Marren, Akkrum; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-069. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van EL&I (2010). Besluit Sneekermeergebied.
- Ministerie van LNV (2005). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV (2008). Profielen Vogels en soorten, versie 1 september 2008.
- Natuurloket (2011). Watervogeltelgegevens HNL2011-935.
- Provincie Fryslân (2006). Streekplan Fryslân 2007; Om de kwaliteit fan de romte. Provinciale Staten van Fryslân, 13 december 2006.
- Provincie Fryslân (2011). Evaluatie Friese Merenproject 2000-2010.
- Provincie Fryslân (2011). Natuurbeheerplan 2011.
- Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. Versie 17-09-2007.
- Steunpunt Natura 2000 (2009). Nader uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Eindversie d.d. 9.2.2009.
- Steunpunt Natura 2000 (2010). Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Versie 27 mei 2010.
- Vries, E. de & A. Alberts (2009). Dijkverlegging Westenholtte bij Zwolle. Passende Beoordeling procedure Natuurbeschermingswet 1998. Rapport 08-377/06. EcoGroen Advies BV, Zwolle.
- Wymenga, E., M. Briene, A. Brenninkmeijer & K. Overmars 2008. Economische en ecologische effectmeting Friese Merenproject. A&W-rapport 1019. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Internet:

www.natuurloket.nl
www.sovon.nl
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
www.waarneming.nl
www.zoogdieratlas.nl

Bijlagen

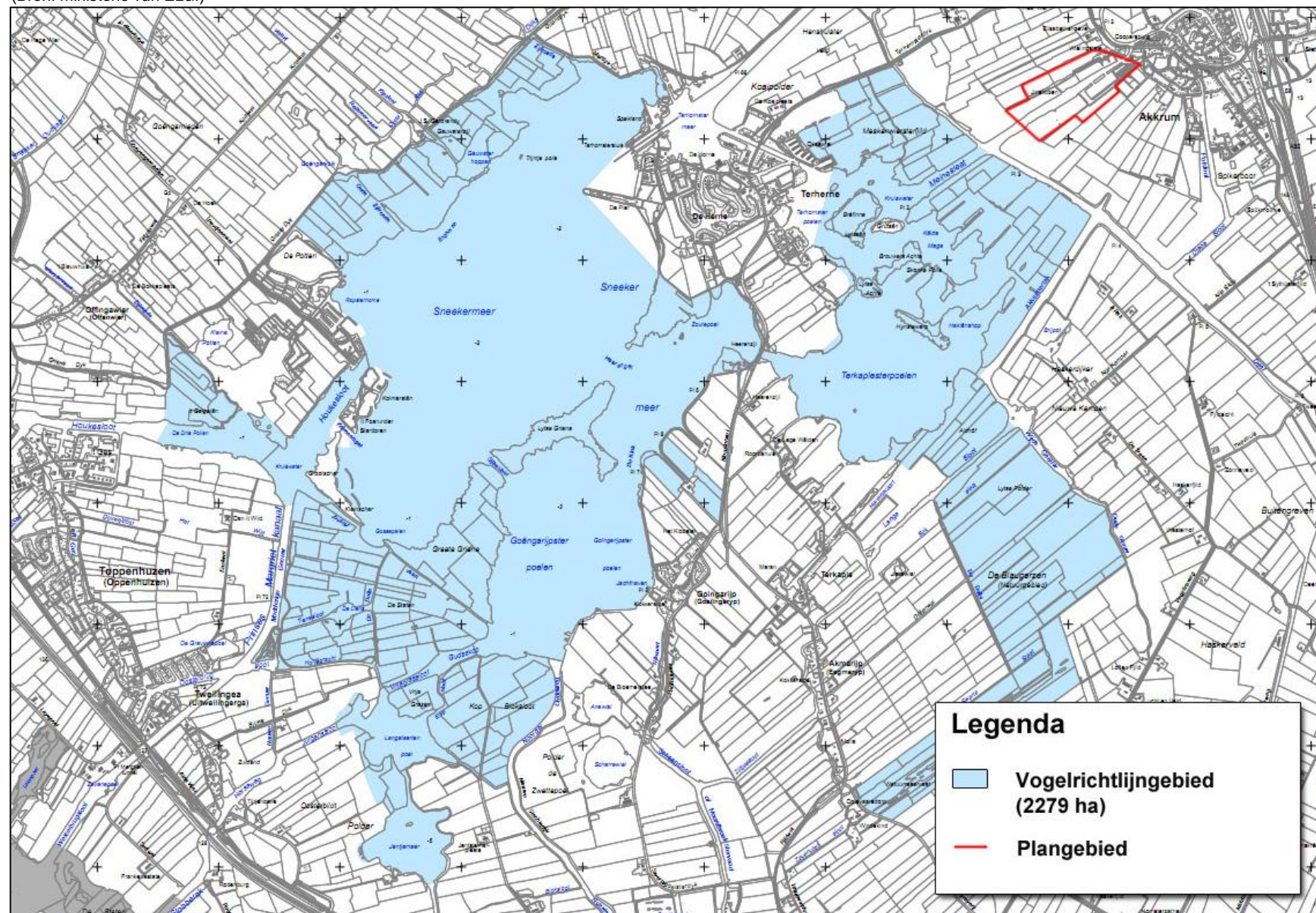

Bijlage 2: Begrenzing Natura 2000-gebied Sneekermeeergebied

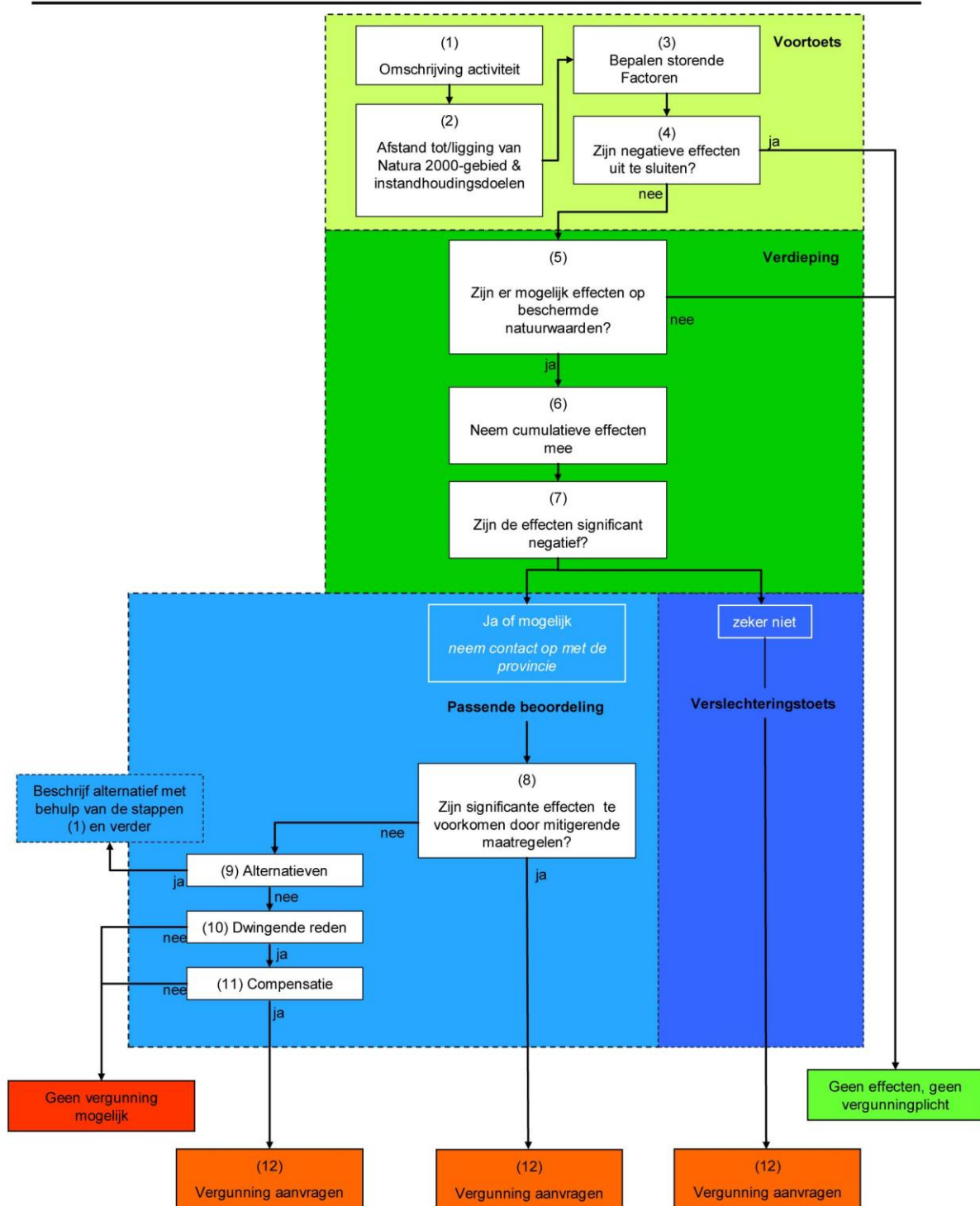
(Bron: ministerie van EL&I)

Bijlage 3: Stroomschema Natuurbeschermingswet 1998

Stappenplan Natuurbeschermingswet 1998

Bijlage 4: Instandhoudingsdoelen Sneekermeergebied

Broedvogels

A119 Porseleinhoen

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.

Toelichting: Het Porseleinhoen is een zeer schaarse broedvogel, aanwezig op graslanden die tot ver in het broedseizoen nat blijven, met maximaal 2 paren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A122 Kwartelkoning

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.

Toelichting: De Kwartelkoning is een zeer schaarse, niet jaarlijks voorkomende broedvogel, aanwezig op ruige, veelal vochtige, graslanden met maximaal 3 paren. Van oorsprong is de soort een reguliere broedvogel van het Friese weidegebied. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A151 Kempmaan

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting: De Kempmaan is van oorsprong een talrijke broedvogel van vochtige tot natte graslanden, met in 1987 nog een populatie van 35 paren. De populatie is, in lijn met de algehele tendens in Nederland, sterk afgenomen. In 2002 zijn nog 4 paren waargenomen op een landelijke populatie van 105. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 370 paren.

Toelichting: De rietlanden van het Sneekermeer herbergen één van de sleutelpopulaties van de Rietzangerin het Friese merengebied. In 1994 werden ten minste 125 paren vastgesteld. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 370. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatieomvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A040 Kleine rietgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 580 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting: Aantallen kleine rietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als slaappleaats. Het Sneekermeergebied levert één van de grootste bijdragen in Nederland. Rond 1990 was er sprake van verhoogde aantallen, net als bij andere graseters, maar de totale data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A041 Kolgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.400 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 91.800 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleaats.

Toelichting: Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Het betreft de grootste slaappleaats voor de Kolgans binnen het Natura 2000-netwerk. Het aantalsverloop vertoont voor foeragerende vogels een piek eind jaren tachtig, net als bij andere graseters, afgezien daarvan zijn aantallen min of meer stabiel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A045 Brandgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 60.300 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleats.

Toelichting: Aantallen Brandganzen zijn van grote nationale en grote internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. Het betreft de grootste slaappleats voor de Brandgans binnen het Natura 2000-netwerk. Het aantalsverloop vertoont voor foeragerende vogels een positieve tendens, maar deze is niet significant door grote fluctuaties (verhoogde aantallen rond 1990, net als bij andere graseters). Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

A050 Smient

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5.900 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Smienten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als slaappleats en als foerageergebied. Er was sprake van hoge aantallen rond 1990, net als bij andere graseters, daarna heeft een afname plaatsgevonden. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051 Krakeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 220 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Krakeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A052 Wintertaling

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 890 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Wintertaling met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. Er is geen landelijke herstelopgave van toepassing dus handhaving van de huidige situatie is voldoende.

A053 Wilde eend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Wilde eend met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A056 Slobeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde). Toelichting Aantallen Slobeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de Slobeend met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A125 Meerkoet

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Meerkoet met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A140 Goudplevier

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 520 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Goudplevier met name een functie als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. De landelijke herstelopgave is met name gebaseerd op de situatie buiten het Natura 2000-netwerk. Handhaving van de huidige situatie in het Sneekermeergebied is daarom voldoende.

A142 Kievit

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Kievit onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. De data zijn nog niet geschikt voor een trendbeoordeling. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A151 Kempfaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 960 vogels (seizoensmaximum) voor het foerageergebied en gemiddeld 5.200 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.

Toelichting: Aantallen kempfanen zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats, het gebied levert als slaapplaats na de Friese IJsselmeerkust en de Witte en Zwarte Brekken de grootste relatieve bijdrage in Nederland. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Er is geen landelijke herstelopgave van toepassing dus handhaving van de huidige situatie is voldoende.

A156 Grutto

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 110 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 970 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats.

Toelichting: Aantallen Grutto's zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het gebied levert als slaapplaats één van de grootste relatieve bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende omdat de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vooral betrekking heeft op gebieden buiten het Natura 2000-netwerk.

A160 Wulp

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.000 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting: Het gebied heeft voor de Wulp met name een functie als slaapplaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Complementaire doelen

H1318 Meervleermuis

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: Het gebied fungeert als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Dit betreffen onder meer kraamkolonies in Goingarrijp en Sneek (met elk circa 150 dieren) en mannenverblijven in Uitwellingerga, Joure en IJlst. Belangrijke vliegroutes naar het Sneekermeergebied zijn onder andere Zijltesloot, Lange Sloot, Scheensloot, Houkesloot, Geeuw, Prinses Margrietkanaal, Zijlroede en Noorder Oudeweg.

H1340 Noordse woelmuis

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting: De soort komt in het Sneekermeergebied slechts in een beperkt deel van het (potentieel) geschikte leefgebied voor en wordt in heel Friesland met uitsterven bedreigd. Verbetering en uitbreiding van het leefgebied is van belang om hier een levensvatbare populatie te verkrijgen.

Bijlage 5: Verspreidingsgegevens ganzen

Figuur B1: telgebied FR6225 (felgroen omlijnd) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd) en Natura 2000-gebied Sneekermeergebied (blauw gearceerd) (Bron: SOVON, Google Earth).

Tabel B1: gemiddeld maangemiddelde van Brandgans en Kolgans in de periode 2005-2006 en 2008-2009 in telgebied FR 6225.

